

TISKOVÁ ZPRÁVA **24. 9. 2014**

JAMES ENSOR: ZEMŘÍT PRO NESMRTELNOST

Museum Montanelli získalo jedinečnou příležitost zapůjčit do Prahy unikátní sbírku 52 kreseb, rytin a litografií „vizionáře moderny“, předchůdce expresionismu a surrealismu, belgického malíře a grafika Jamese Ensora (1860-1949). Sbíрка, která je již přes 100 let majetkem Nadace sárského kulturního dědictví v Sárském muzeu v německém Saarbrückenu, reprezentuje klíčová témata Ensorovy tvorby a zároveň je dokladem mistrova vlivu na uměleckou scénu po dobu jeho života i v následujících dekádách.

Výstava potrvá od 17. října 2014 do 1. února 2015.

James Ensor nebyl nábožensky založený člověk. Přesto se na osmatřiceti z padesáti dvou Ensorových grafických listů ve sbírkách Sárského muzea objevují motivy zaobírající se křesťanskou náboženskou tematikou – a v pětatřiceti případech se umělec věnuje přímo Kristovu životu. James Ensor viděl Ježíšův život jako podobenství, jako způsob vnímání sebe samého jakožto umělce a posuzování kulturních, politických a sociálních aspektů světa. Jeho postavy Ježíše mají často rysy připomínající jeho vlastní a v jednom případě je ukřižovaný Ježíš označen nápisem „ENSOR“. Když se umělec rozhodne učinit podobný krok, nepracuje ve službách náboženství, ale na budování své vlastní legendy. Znovu a znovu Ensor ve svých dílech využívajících motiv Ježíše líčí čiré neporozumění, kterého se Spasiteli dostávalo, i nekonečnou nespravedlnost, jíž ho světská moc zahrnovala. Ensor vyzdvihuje utrpení, které Ježíš ve jménu svého pozemského poslání přijal na svá bedra. I na jeho obrazech dokáže Ježíš navzdory veškerým strastem a utrpení, jimž musí čelit, nemožné – překonat smrt. K tomu ovšem nejprve musí zemřít. V mýtech a úvahách o umění se již od pradávna setkáváme s toposem, že život je krátký, umění však věčné. Tento názor pochopitelně vychází z přesvědčení, že umělcův život pokračuje v jeho tvorbě, a touhy, aby tomu tak skutečně bylo. Ostatně James Ensor tuto naději vyjádřil přímo slovně: „Chci žít dál, ještě dlouho promlouvat k budoucím generacím. Přemýšlím o trvanlivosti mědi, stálosti tiskařských barev, snadné reprodukovatelnosti – a jako výrazový prostředek si volím leptání.“ V těchto slovech se ukrývá též vysvětlení, proč se počínaje rokem 1886 zničehonic začíná věnovat grafickým tiskům a malba přestává tvořit stěžejní část jeho tvorby. Ensor dospívá k přesvědčení, že lepty jsou vhodným prostředkem, který mu zajistí „další život“, život i po smrti. Na druhé straně však pomocí mnoha motivů a

MuMo

Museum Montanelli

narážek oslavuje vlastní smrt. Na jednom ze svých autoportrétů, který vyleptal do desky podle fotografie, přetváří vlastní obličej. Po prvním tisku, na němž byl Ensor po vzoru fotografické předlohy vyobrazen jako sebevědomý muž na černém pozadí, se rozhodl desku přepracovat a svůj obličej nahrazuje umrlčí lebkou. Ensor zde v uměleckém tvůrčím procesu simuluje vlastní smrt a zároveň jí tím přiznává osobitou tvůrčí sílu. I na upravené verzi díla však lebkou stále prosvítá autorova podobizna zachycující jej zaživa. V jiném leptaném autoportrétu z roku 1888 představuje Ensor svůj věrný obraz datovaný letopočtem 1960, rokem svých stých narozenin. V tomto případě se jedná o časovou hříčku. Buď zde může jít o manipulaci s historií, nebo musí být Ensor prorokem. Dílo jej zachycuje v podobě budící dojem, že autor několik posledních let strávil v hrobce. Na umělcových kostech není již ani kousek masa a jeho účes utrpěl značné škody, boty má však stále ve velmi dobrém stavu. Na jedné straně zde Ensor karikuje touhu po věčném životě, zároveň ji však tímto způsobem naplňuje. Jeho obraz totiž bude i nadále žít – přesně v tom médiu, které si k tomuto účelu zvolil: jako lept.

Dr. Roland Augustin

Museum Montanelli, MuMo
17. 10. 2014 – 1. 2. 2015
Nerudova 13, 11801 Praha 1

Kontakt:

Valérie Dvořáková

+420 724 992 545

+420 257 531 220

info@museummontanelli.com

www.museummontanelli.com